



**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

De poenis blasphemo impositis, vel à Iudice imponendis. §. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

ceptionem, & tu commodè potes illum defendere obiurgatione, & reprehensione delinquentis, ex præcepto Religionis, vel charitatis obligaris; quia obligaris hæc mala auertere, & Deum innocentissimum defendere, quoad fieri possit. Sic Sanch. lib. 2. in decal. c. 35. n. 9. post med. &gidius de Coninch. disputat. 28. de correct. frater. dub. 1. n. 4. & dubitat. 6. num. 108.

4. Circa secundam obligationem de denunciatione faciendâ iudici constans est omnium sententia, audientes affici: quia sic cautum est in suprâdicto decreto Concilij Lateranens. & à Julio III. in sua constitutione, quæ incipit in multis, in qua mandatur audientibus, vt intra triduum denunciationem faciant; alioquin penis blasphemi subduntur. Dubium tamen est; an præmittenda sit correctio fraterna, si per hanc speratur emendatio? Placet mihi præmittendam esse; quia in hac denunciatione faciendâ præcipue attenditur delinquentis emendatio, & peccatorum impedio. Si ergo hic finis fraterna correctio obtineri potest, non licet iudicalem facere, quia curandus est proximus ea minori iactura, qua fieri possit: Sanch. alii relatis lib. 2. in decal. c. 32. in fine, Bonac. disp. 3. de primo decal. præcepto q. 8. p. 1. in fine.

5. Sed inquires, quibus iudicibus hæc denunciatio faciendâ est? Respondeo illis esse faciendam, quin hoc crimine procedere possunt. Hi sunt Inquisitores hæreticæ prauitatis, si blasphemia hæreticalis sit; quia de his blasphemis ipsi solum cognoscunt, & in aliis blasphemis non se possunt intromittere. Sanch. lib. 2. cap. 32. n. 37. Azor. lib. 9. c. 28. q. 5. Farinac. præf. q. 20. n. 39. Salzed. præf. cap. 113. vers. quandoque tamen, August. Barbof. 3. p. de potest. Episc. alleg. 50. n. 89. Emeric. 2. p. direct. q. 41. n. 2. & ibi Pegna com. 66. & alij apud ipsos. Quod si blasphemia non sit hæreticalis, eius iudex est Episcopus tam clericorum, quam laicorum. Laicorum autem est etiam secularis iudex, inter quem & Episcopum datur præuenio: tradunt Doctores in c. 2. de maledictis. per textum ibi. Couarr. cap. quamuis pactum de pactis 1. §. 7. n. 12. Azor. Sanchez Salzedo, Farinac. Emeric. & Pegna supra, August. Barbofa, num. 93. & 94.

6. Cognitio tamen vnus iudicis, & pœnæ impositio in delictis mixti fori, si delicto adæquata sit, impedit quod alius iudex procedat: at si inadæquata sit delicto, non tollit, quin alius iudex procedere quoad condignæ pœnæ impositionem possit: sic Farinac. q. 20. n. 39. Couarr. 2. præf. cap. 10. n. 6. Anton. Gom. 1. 3. var. c. 1. n. 49. Pegna 2. p. direct. schol. 20. colum. 5. August. Barbof. 3. p. de potest. Episc. alleg. 50. n. 95. Bobadilla politic. lib. 2. c. 17. n. 98. & c. 18. n. 234. Salzedo præf. c. 113. & alij apud ipsos. Verum cum pœnæ ex circumstantiis occurrentibus tum personarum delicti sæpè minuuntur, ratio potest iudex secularibus causam ab Ecclesiastico decissam, vel è contra Ecclesiasticus causam à seculari decissam assumere iudicandam prætextu quod rectè iudicata non fuerit, neque condigna pœna pro delicto imposita; quia semper præsumendum est rectè fuisse iudicandam. Et in casu dubio iudici decidenti litem standam est. Neque alius contrarium declarare poterit; aliàs non solum iudex erit delinquentis, sed & iudicis. Colligitur ex Barbofa supra. Vide Farinac. q. 4. n. 7. & seqq.

§. V.

De pœnis blasphemi impositis, vel à iudice imponendis.

S Y M M A R I U M.

1. Ipso iure nulla est, imponenda multiplex, tam ciuili, quam iure canonico.
2. Pro hæreticalibus blasphemis ablutatio indicitur tanquam de hæresi suspectis.
3. Pro aliis seruanda est Constitutio Pij V.
4. Iudex attendere debet qualitatem delicti, vt augeat, vel minuat pœnam.
5. Quid si delinquens incontinenti blasphemiam retractauit, nulla, vel leuissima pœna afficiendus est.
6. Blasphemus condemnatus à testimonio dicendo non repellitur.

1. Ipso iure nulla est huic crimini pœna imposita, vt bene aduertit Suar. 1. 1. de relig. tract. 3. lib. 1. c. 7. imponenda tamen à iudice multiplex est tam iure ciuili, quam canonico.

Iure namque ciuili blasphemis erat antiquitus pœna mortis imposita; iuxta Authentic. vt non luxurientur, §. prætere, collat. 6. & ibi Barr. Angel. Glossa, & communiter Doctores, vt testatur Menoch. de arbitrar. casu 375. n. 25. Couarr. in cap. quamuis pactum de pactis, 1. p. §. 7. n. 10. Iulius

Clar. in præf. §. blasphemia. vers. sed quare in princ. Farinac. lib. 1. præf. tit. 3. q. 20. num. 3. Sed hæc pœna non habet locum nisi in blasphemante ex consuetudine, vt tradit. Menoch. n. 26. Farinac. n. 41. Couarr. n. 10. sine. Quam consuetudinem non inducit binus, vel ternus actus, sed plures requiruntur, vt alii relatis Farinac. n. 45. August. Barbof. 3. p. de potest. Episc. alleg. 50. n. 101. Verum iam hæc pœna moris consuetudine abrogata est, vt alii relatis docet Menoch. de casu 375. n. 26. Farinac. n. 64. Iure canonico variæ pœnæ impolitur sunt, laicis in cap. 2. de maledictis, pro clericis, in cap. si quis per capitulum, 22. q. 1. vbi efficiuntur pœna depositionis sed in Concilio Lateran. sub Leone X. dicta sess. 9. & in constitutione Iulij III. quæ incipit, in multis de præuatis, & in alia Constitutione Pij V. incipiente, cum primùm Apostolatus, quorum tenorem refert Farinac. dicta q. 20. n. 62. & August. Barbofa allegat. 50. n. 97. variæ tam pro clericis, quam pro laicis pœnæ designantur. Sed hæc constitutiones testatur Suar. lib. 1. cap. 7. n. 3. vbi non esse receptas, Quapropter in punitione huius criminis spectandæ sunt constitutiones, & statuta ciuitatum, & maxime consuetudo recepta, & secundum eam iudicandum.

2. Si igitur blasphemia hæreticalis fuerit quæ per Inquisitores prauit, debent sic delinquentes ablutari tanquam de hæresi suspecti; & pro qualitate suspicionis debet esse ablutatio si deliquerint. Sæpè, & leui turbatione ducti ablutari, tanquam de hæresi vehementer suspecti. Si autem raro deliquerint, vel graui occasione ducti ablutari de leui; sic testatur Emeric. 2. part. direct. q. 41. num. 5. & 6. At Francisc. Pegna ibi com. 66. vers. ceterum, relato Simanch. & Ioan. Ruyss. testatur esse praxim receptam, si blasphemia atrox sit, & illam committens plebeius ducatur in publicum spectaculum alligata lingua, & myrtam infamem portet, & flagelli castigatus, & in exilium mittatur. Quod si nobilis sit, siue myrta producat, & in monasterium detradatur ad certum tempus, pecuniariamque multam soluat, & quandoque compellatur ob suspicionem ablutari. In leuioribus autem blasphemis affirmat Inquisitorum iudicio relinquij. Regulariter tamen sic blasphemantem condemnari, vel aliquo die festo pallio, nudis pedibus, capite discooperto, & cum ceruo accento, chorda succinctus Missam audiat, quâ peracta publicatur eius delictum, & sententia condemnationis, quæ foret esse alius multatæ pecuniaræ, vel ieiuniorum.

3. At pro aliis blasphemis, si clericis, sic censio seruandam esse Constitutionem Pij V. vt pro prima vice, qua condemnatus fuerit, priuetur fructibus vnus anni cuiuscuque beneficij possit: pro secunda, omnibus beneficiis; pro tertia, omnibus dignitatibus exutus in exilium mittatur. Quod si nullum beneficium habuerit, pœna pecuniaria, vel corporali pro prima vice multetur; pro secunda, carceribus mancipetur; pro tertia, verbaliter degradetur, & ad trimes mittatur. Si autem blasphemus laicus fuerit, regulariter pro prima vice lingua alligata in publicum dicitur, & in exilium mittitur; pro secunda, verberatur; pro tertia, trimes additur. Si autem nobilis sit, & blasphemæ nec nimis atroces, neque frequentes fuerint, pœna pecuniaria multatur, & in exilium pro tertia vice mittitur. Vide Couarr. cap. quamuis pactum, de pactis 1. p. §. 7. n. 11. & August. Barbofa 3. p. de potest. Episc. Allegat. 50. n. 102. Pro blasphemis in sanctos omnes aduertunt iudicis arbitrio pœnam relinquij, vt reliquit Concilium Lateranens. & Pius V. in sua constitut.

4. Aduerto iudicem in impositione pœnæ pro hoc delicto attendere debere tum qualitatem blasphemæ, tum frequentiam, tum occasionem, & ex illis augere, vel minuire pœnam poterit; eaque de causa plures grauesque Doctores esse stimant hanc pœnam arbitriam esse, vt alii relatis docet Menoch. dicto lib. 2. de arbitrar. casu 375. n. 20. Iulius Clarus §. blasphemia, vers. sed quare, Farinac. q. 20. n. 66. Nunquam tamen existimo esse occasionem minuendi pœnam, quod in illa provincia inualuerit consuetudo blasphemandi: imo tunc existimo augendam esse pœnam, vt alij continentur, & talis ablutio, & corruptela extirpetur, consuetudo enim quæ est contra naturalem non excusat, sed acuat, vt alii relatis docet Farinac. c. 44.

5. Ea tamen erit sufficiens occasio non solum minuendi pœnam, ita vt leuissima, vel nulla imponatur, si delinquent incontinenti blasphemiam retractauerit, & antequam è loco discedat, signa contritionis exhibeat, v. g. percutiat pectus, terram deosculetur, vel aliud quid faciat; quia tunc præsumi potest inconsideratè, & indeliberatè, fuisse locutum, & ex labricitate linguæ, potius quam ex animo blasphemiam protraxisse: si enim actione inuiuat non teneatur, & pœnam euitare qui alterum dehoneftans incontinenti se retractat, vt pluribus firmat Farinac. dicto quasi. 2. n. 59. à fortiori excusandus est blasphemus, qui blasphemiam incontinenti retractauit: siquidem mitius cum Deo, quam cum hominibus agitur, vt bene ponderauit Farinac. n. 57. cum Arnold. Albert. tractat. de agnosc. assert. Cathol. & hæretic. quasi. 28. n. 9. 3. & 14.

6. Denique dubitari potest: an blasphemum post condemnationem repellendus sit à testimonio tanquam infamis; Ratio dubij est: quia ex iure civili non reputatur infamis, ve probat lex famosi, ff. ad leg. lul. maiesi. ibi lubricum lingue non debet facile trahi ad pernam. Ex facto autem non potest delicto infamis? quia hæc infamia poenitentia, & retractatione criminis aboletur; atque ita tradit Bald. conf. 172. lib. 1. col. 1. quem sequitur Aymon. Saulltan. conf. 6. col. 2.

Dico ergo hunc blasphemum sic condemnatum à testimonio dicendo non repelli; quia, neque est infamis infamia iuris, neque facti, ve probat supradicta ratio: at eius testimonium non est vndequaquam firmum, sed aliquatim diminuitur ex delicto facto, tamen castigato. Negari enim non potest ex obiectione blasphemie testimonium aliqua ex parte diminui, neque esse ita solidum, ac si nihil obici posset; quod suspitionem ingerat falsitatis, vt recte probat aliis relatis Couaruii, in Epistol. decret. 2. part. cap. 8. §. ultimo, numero 7. Et 8. Ergo blasphemus, cui blasphemia obici potest, non censetur testis omni exceptione maior: sic Couaruii. in cap. quantum pactum, de Pactis, l. 1. part. §. 7. num. 11. vers. His equidem, cum Alexand. Decio. Thom. Grammatico. Quod intelligendum cenfeo, dum recens fuit blasphemia, & illius declaratio. Nam si multum tempus transierit, verbi gratia, duobus, vel tribus annis, in quibus constat de illo vicio emendatum esse, cenfeo ob illam causam eius testimonium non infirmari, quod mihi probat ratio dubitandi.

PUNCTUM III.

De Sacrilegio crimine Religioni opposito.

Si etymologiam nominis spectemus, sacrilegium idem est, quod rei sacræ legium, siue furtum: & sic sacrilegus est qui sacrum legit, seu furatur: sic Isidorus lib. 1. origin. lit. S. Quintilianus lib. 5. cap. 10. Ambrosius, Calepinus verbo sacrilegium Decian. tractat. crimin. lib. 9. cap. 14. Rub. de Sacrilegio, num. 9. & alij communiter. Aliquando omnis latè sacrilegium sumitur pro quocunque vicio religioni opposito: & sic comprehendit quemlibet profanum cultum; quia in eo Deus, qui est summe sacer offenditur: qua ratione D. Augustinus aliique Patres idolorum sacrificia vocabant sacrilegia sacra, & pacta cum demonibus sacrilega pacta: sed hæc acceptio sacrilegij propria non est. Propria ergo acceptio sacrilegij est, que ex rei sacræ à Deo distinctæ ratione, seu violatione sumitur sic D. Thom. ab omnibus receptus. 2. 2. quæst. 99. art. 1. Et 3. secundum hanc acceptionem, explicabimus, quid sacrilegium sit, quoruplex, quale peccatum, & quas penas habeat annexas.

§. I.

Quid sit Sacrilegium, & quoruplex.

S V M M A R I V M.

1. Sacrilegium definitur.
2. Distinguitur ab illis vitiis superioribus, puncto secundo enumeratis.
3. Sacrilegium fit per actionem involuntariam eius in cuius cultum res sacra dicata est: Et ibi an simonia sacrilegium sit?
4. Triplex est sacrilegium circa personam, circa locum sacrum, circa res sacras.
5. Sub iis varia species continentur.

1. Sacrilegium definitur à D. Thom. 2. 2. quæst. 99. art. 1. quem omnes sequuntur, vt sit sacræ rei læsio, seu violatio. Nominè rei sacræ intelligitur illa, quæ lege diuina, vel Ecclesiastica in cultum Dei est destinata: si ergo huic cultui contrarietas, rem sacram violas, & sacrilegium committis.

2. Ex hac definitione manifestè inferretur, sacrilegium distingui à pernicio, à tentatione Dei, à Magia, superstitione, & blasphemia, & quolibet alio vicio, quo diuina maiestas directè in se offenditur; quia sacrilegium non respicit immediatè ipsam Deum tanquam materiam, & obiectum, circa quod versatur, qualiter respicit pernicium, blasphemiam, tentatio Dei, supersticio, &c. sed respicit rem creatam in cultum Dei destinatam, cuius cultum derogat; ac proinde sacrilegium offendit Deum non se, sed in rebus ipsi dicatis: Sic Suarez tom. 1. de Relig. tract. 3. lib. 3. de Sacrilegio in proæmio. Less. lib. 2. cap. 45. dub. 2. n. 7.

3. Solum est difficultas qualis debeat esse hæc violatio? Caictan. dicta quæst. 99. art. 2. dicit debere fieri per actionem

involuntariam illius, cuius res est, cum autem contra voluntatem Dei fiat, quia res sibi dicata, male tractatur; efficitur sacrilegium committi per actionem involuntariam respecta Dei. Ex quo inferri simoniam non esse sacrilegium; quod sit consentiente parte, cuius res est. Adde de simonia separatim à sacrilegio agere D. Thom. & Doctores. Ergo credunt à sacrilegio distingui.

Fateor sacrilegium committi per actionem involuntariam illius, cuius res est, seu in cuius cultum est dicata: nego tamen inde inferri simoniam verè, & propriè sacrilegium non esse, cum contra voluntatem Dei ematur, aut vendatur sacrum. Neque obstat in tali venditione homines consentientes, aliàs si Episcopus consentit locum sacrum profanari, res facta alienari, clericos ad secularè tribunal duci, sacrilegium non committeretur. Quod non est dicendum: Ergo consensus partis non tollit sacrilegium: & ratio videtur manifesta, quia huiusmodi consensus non tollit, quin res sacra Deo dicata indebitè tractetur, & Deus in tali tractatione offendatur. Ergo non tollit quin verè sacrilegium sit: atque ita docena Glossa in cap. Audinimes 1. quæst. 3. per text. ibi: Lessius lib. 2. de iustit. cap. 45. dub. 2. in fine, num. 8. Suar. tom. 1. de Religione, tract. 3. lib. 3. c. 1. num. 6. Azor. tom. 1. instit. moral. lib. 9. cap. 27. quæst. 8. Neque obstat de Simonia separatim à sacrilegio agi, quia id fit oblatam eius materiam, & specialem eius rationem, non quia verè sub sacrilegio non continetur.

4. Triplex genus rerum sacrarum enumerari solet, & iuxta illud triplex genus sacrilegij distinguitur. Primum est circa personas sacras. Secundum circa locum sacrum. Tertium circa res sacras. Sub iis generibus variæ species sacrilegij comprehenduntur; sed nulla est, quæ sub aliquo membro huius diuisionis non comprehendatur; ac proinde hæc diuisio tanquam apta ad explicationem huius vitiij sustinenda est, eamque sustinent Doctores cum Glossa in c. sacrilegium 17. quæst. 4. & Theologi cum D. Thom. 2. 2. q. 99. art. 1. Et 3. & Summilla, verb. Sacrilegium, Less. dub. 3. Suar. cap. 1. num. 8. Azor. cap. 27. quæst. 2. Valent. disp. 6. quæst. 15. p. 1. in prime. Bonac. disp. 3. de primo decalog. precept. q. 6. p. vnie. n. 1. & alij communiter.

5. Dixi sub iis generibus variæ species sacrilegij contineri. Neque enim eiusdem speciei est sacrilegium commissum in percussione clerici, ac commissum in imponendo ei aliquod tributum, illum verò ad tribunal secularè deferendo. Et idem est de sacrilegio commissio aduersus locum sacrum, quod in variis speciebus diuiditur secundum variæ actiones, quæ ibi sunt prohibita, scilicet furtum feminis, vel sanguinis emissionem, iudiciale strepitum, &c. Tertium genus clarius est sub se variæ species continere. Neque enim esse potest eadem sacrilegij species irreuerenter tractare sacramenta, ac vasa sacra, ac imagines, reliquias, & bona Ecclesiastica. Dicendum ergo est illam trimembrem diuisionem sacrilegij esse generis, in species subalternas: sic latè probat Suarez dict. 10. 1. de Relig. tract. 3. lib. 3. cap. 5.

§. II.

Explicatur supradicta Diuisio Sacrilegij.

S V M M A R I V M.

1. Qualiter læsio persona sacra sacrilegium sit.
2. Multipliciter persona sacra lædi potest. Et an omnes hæc læsiones sacrilegia sint, examinatur.
3. Qualiter violatio loci sacri sacrilegium constituat.
4. Sacrilegium est irreuerentia sacramentis facta, & quid de facta Eucharistia. An distinguatur ab irreuerentia Deo in sua persona facta?
5. Irreuerentia in sacrificio facta grauioris malitia est, quam sacrilegium.
6. Vasa sacra, imagines Dei, & Sanctorum reliquias profanare sacrilegium est, & quid si reliquias, & imagines Sanctorum profanentur, quatenus sunt imagines, & reliquias aliquorum, quibus ob propriam excellentiam veneratio debetur.
7. Profanatio sacrorum verborum est sacrilegium.
8. Item & ornamentorum Ecclesie, & ministrorum.
9. Alienare bona Ecclesie absque debita solemnitate sacrilegium est.
10. Quid dicendum de retentione decimarum, & legatorum.
11. Quid de tempore sacro, scilicet diebus festiuis? Non videtur inter res sacras numerandum.

1. Prima diuisio sacrilegij (vt dixi) est quæ committitur circa personam sacram. Personam sacram voco Ecclesiasticam, quæ tum ordine, tum religionis statu specialiter in Dei